

ЕВРАЗИЯЛЫК ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИКТИН СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

2017-жылдын 30-октябры

Минск шаары

Евразиялык экономикалык бирликтин Сотунун Чоң коллегиясы:
төрагалык кылуучу А.А. Федорцовдун,
баяндамачы-судья Г.А. Скрипкинын,
судьялар А.М. Ажибраимованын, Э.В. Айрияндын, Ж.Н. Баишевдин,
Д.Г. Колостун, Т.Н. Нешатаеванын, В.Х. Сейтимованын, А.Э. Туманяндын,
К.Л. Чайканын курамында,

соттук отурумдун катчысы Б. Назарова болгон
иштин материалдарын изилдеп, баяндамачы-судьяны угуп,

Евразиялык экономикалык бирликтин Сотунун Статутунун 46, 50, 68,
69, 73, 96, 98-пункттарын, Евразиялык экономикалык бирликтин Сотунун
Регламентинин 72, 85-беренелерин жетекчиликке алып,

2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик
жөнүндө келишимдин жоболорун түшүндүрүп берүү жөнүндө Евразиялык
экономикалык комиссиянын арызы боюнча төмөнкү Консультативдик
корутундуну берет.

I. Арыз эсинин маселеси

Евразиялык экономикалык комиссиясы (мындан ары – арыз ээси,
Комиссия) Евразиялык экономикалык бирликтин Сотуна (мындан ары –
Сот) 2014-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлик
жөнүндө келишимдин (мындан ары - Келишим) 29-беренесинин жоболорун
түшүндүрүп берүү жөнүндө арыз менен кайрылган.

Арызда Комиссия тарабынан Евразиялык экономикалык бирликтин
(мындан ары – Бирлик) укугуна кирген, Бирликтеги ички рыноктун
иштешине тиешелүү эл аралык келишимдердин аткарылышынын
мониторингин жана контролдоону жүзөгө ашыруунун жүрүшүндө Бирликке
мүчө мамлекеттердин товарларды өз ара соодалоодо чектөө чараларын
киргизүү бөлүгүндө Келишимдин 29-беренесинин жоболорун чечмелөөгө
жана колдонууга карата ар кандай мамилелер табылгандыгы көрсөтүлгөн,
атап айтканда:

1) ал боюнча Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан товарларды өз ара соодалоодо чектөө чараларынын колдонулушу Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда каралган негиздер боюнча Келишимге, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерге ылайык (Келишимдин 29-беренесинин 3-пункту) белгиленген Бирликтин бажы аймагында мындай товарларды алып өтүүнүн же жүгүртүүнүн айрым тартиби болгондо гана жана ага ылайык болушу мүмкүн деген мамиле;

2) Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан товарларды өз ара соодалоодо чектөө чараларынын Келишимге, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерге ылайык белгиленген Бирликтин бажы аймагында мындай товарларды алып өтүүнүн же жүгүртүүнүн айрым тартиби аныкталганга чейин бир гана шартта – Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда каралган негиздер болгондо киргизилишинин мүмкүн экендигин болжолдоочу (жол берүүчү) мамиле.

Комиссия Соттон Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунун жоболорун, анын ичинде Келишимдин ушул эле беренесинин 3-пункту менен өз ара байланышта колдонуу маселеси боюнча консультативдик корутунду берүүнү өтүнөт.

II. Соттун компетенциясы

Келишимдин № 2 тиркемеси болуп саналган Евразиялык экономикалык бирликтин Сотунун Статутунун (мындан ары – Соттун Статуту) 46-пунктуна ылайык Сот Евразиялык экономикалык бирликтин органынын арызы боюнча Келишимдин, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдердин жоболорун жана Бирлик органдарынын чечимдерин түшүндүрүп берүүнү (мындан ары – түшүндүрүп берүү) жүзөгө ашырат.

Комиссия тарабынан суратылган консультативдик корутундуну чыгарууга карата Соттун юрисдикциясы Соттун Келишимдин жоболорун түшүндүрүп берүү жөнүндө арызды өндүрүшкө кабыл алуу тууралуу 2017-жылдын 12-июнундагы токтомунда көрсөтүлгөн ченемдин негизинде белгиленген.

III. Соттогу жол-жобо

Соттун Статутунун 68-пунктуна ылайык түшүндүрмө берүү жөнүндө иштерди кароонун тартиби Жогорку Евразиялык экономикалык кеңештин 2014-жылдын 23-декабрындагы № 101 чечими менен бекитилген Евразиялык экономикалык бирликтин Сотунун Регламентинде (мындан ары – Соттун Регламенти) аныкталган.

Соттун Статутунун 73-пункту Сот түшүндүрүп берүү жөнүндө иштерди Соттун Чоң коллегиясынын отурумунда карай тургандыгын карайт.

Сот тарабынан түшүндүрүп берүү жөнүндө ишти кароого даярдоонун алкагында Соттун Регламентинин 75-беренесинин тартибинде Комиссиянын, Бирликке мүчө мамлекеттердин өкмөттөрүнүн, Комиссиянын арызында белгиленген маселелерди изилдөөчү илимий мекемелердин дарегине суроо-талаптар жиберилген жана Армения Республикасынын Юстиция министрлигинен, Беларус Республикасынын Экономика министрлигинен, Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинен, Россия Федерациясынын Юстиция министрлигинен, Армения Республикасынын Улуттук Илимдер Академиясынын Философия, социология жана укук институтунан, Беларусь Республикасынын Мыйзам чыгаруу жана укуктук изилдөөлөр улуттук борборунан, Кыргыз Республикасынын Улуттук Илимдер Академиясынын Экономика институтунан, Казакстан Республикасынын Мыйзам чыгаруу институтунан, Россия Федерациясынын Экономикалык өнүгүү министрлигинин Бүткүл россиялык тышкы соода академиясынан жооптор алынган.

Соттун суроо-талабы боюнча Комиссия кошумча документтерди, аларда Келишимдин товарлардын ички рыногунун иштешине тиешелүү жоболорун колдонуу маселелери каралган Комиссиянын Кеңешинин жана Коллегиясынын отурумдарынын материалдарын берген.

IV. Соттун тыянактары

Соттун Статутунун 50-пунктуна ылайык сот адилеттүүлүгүн жүзөгө ашырууда Сот төмөнкүлөрдү колдонот:

эл аралык укуктун жалпыга таанылган принциптерин жана ченемдерин;

Келишимди, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерди жана талаштын тараптары болгон мамлекеттер алардын катышуучулары болуп саналган башка эл аралык келишимдерди;

Бирлик органдарынын чечимдерин жана тескемелерин;

укуктук ченем катары таанылган жалпы практиканын далили катары эл аралык каада-салттарды.

Чоң коллегия 1969-жылдын 23-майындагы Эл аралык келишимдердин укугу жөнүндө Вена конвенциясынын 31-беренесинин жоболорун эске алуу менен келишим ак ниет, келишимдин терминдерине алардын контекстинде, ошондой эле келишимдин объектинин жана максаттарынын көз карашында

берүү керек болгон демейки маанисине ылайык чечмеленүүгө тийиш экендигин белгилейт.

Соттун Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунун жоболоруна, анын ичинде Келишимдин ушул эле беренесинин 3-пункту менен өз ара байланышта түшүндүрмө бериши керек.

Арыз ээсинин, алардын ыйгарым укуктуу органдарынын, илимизилдөө мекемелеринин атынан Бирликке мүчө мамлекеттердин иштин материалдарында камтылган көз караштары Келишимдин 29-беренесинин тиешелүү жоболорун түшүнүүгө карата ар кандай, буга байланыштуу Соттун Чоң коллегиясынын түшүндүрмө берүүсүнө жаткан укуктук мамилелер бар экендигин көрсөтүүдө.

1. Арызда коюлган маселенин маңызына негизденип, Чоң коллегия түшүндүрүп берүүгө карата арызданылган Келишимдин 29-беренеси “Бажы бирлигинин иштеши” деген VI бөлүмгө таандык болгондуктан жана товарлардын ички рыногунун иштешинин жалпы тартибинен алып салууларды камтыгандыктан, бул ченемди чечмелөө Келишимдин негиз болуучу жоболоруна, бажы бирлигинин, ички рыноктун иштөөсүнүн маселелерин жөнгө салуучу ченемдерге, башкача айтканда Келишимдин 1, 2, 3, 4, 25, 28-беренелерине тутумдук байланышта жүзөгө ашырылууга тийиш деп эсептейт.

Келишимдин 1-беренесинин 1-пунктунун жоболорунан келип чыккандай уюштурулган Евразиялык экономикалык бирликтин алкагында товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, капиталдын жана жумушчу күчүнүн эркин кыймылдары, Келишимде жана Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерде аныкталган экономиканын тармактарында координацияланган, макулдашылган же бирдиктүү саясатты жүргүзүү камсыз кылынат.

Келишимдин 1-беренесинин 1-пунктун жана 2-беренесин сөзмө-сөз окуу Чоң коллегияга төмөнкүлөрдү белгилөөгө мүмкүнчүлүк берет.

Келишимдин 1-беренесинде Бирликте координацияланган, макулдашылган же бирдиктүү саясат ишке ашырыла тургандыгы белгиленген, бул укуктук жөнгө салуунун бир түрдүүлүгүнүн ар кандай даражасын алдын-ала аныктайт.

Белгилүү бир чөйрөнү бирдиктүү саясатка таандык кылуу үчүн бир түргө келтирилген укуктук жөнгө салуунун болушу, ошондой эле Бирликке мүчө мамлекеттердин белгилүү бир чөйрөлөрдөгү компетенцияларын алардын улуттук ыйгарым укуктарынан жогору турган алкакта Бирлик органдарына берүү талап кылынат.

Бирликтин Соту тарабынан Беларусь Республикасынын арызы боюнча 2017-жылдын 4-апрелиндеги консультативдик корутундусунда ушундай мамиле колдонулган.

Келишимдин 2-беренесинде төмөнкүлөр аныкталган:

бирдиктүү экономикалык мейкиндик – бул мүчө мамлекеттердин аймактарынан турган, анда рыноктук принциптерге жана шайкеш келтирилген же бир түргө келтирилген укуктук ченемдерди колдонууга негизделген экономиканы жөнгө салуунун окшош (салыштырууга болгон) жана бир типтүү механизмдери иштеген жана бирдиктүү инфраструктура болгон мейкиндик;

жалпы (бирдиктүү) рынок – бул Бирликтин алкагындагы экономикалык мамилелердин жыйындысы;

бажы бирлиги – бул мүчө мамлекеттердин анын чектеринде өз ара соодада бажы алымдары (эквиваленттүү аракетин бар башка алымдар, салыктар жана жыйымдар), тарифтик эмес жөнгө салуу чаралары, атайын коргоо, демпингге каршы жана компенсациялык чаралар колдонулбаган бирдиктүү бажы аймагынын болушун караган соода-экономикалык интеграциясынын формасы.

Келишимдин 3-беренеси мүчө мамлекеттердин эгемендүү теңдигинин жана алардын аймактык бүтүндүгүнүн, мүчө мамлекеттердин саясий түзүлүшүнүн өзгөчөлүктөрүн сыйлоонун, Тараптардын өз ара пайдалуу кызматташуусун, тең укуктуулугун, улуттук кызыкчылыктарын эске алууну камсыз кылуунун принциптерин; рынок экономикасынын жана ак ниет атаандаштыктын, өткөөл мезгилдер аяктагандан кийин бажы бирлигинин алып салууларсыз жана чектөөлөрсүз иштөөсүнүн принциптерин сактоону кошуп алганда, эл аралык укуктун жалпыга таанылган принциптерин сыйлоонун негизинде Бирликке мүчө мамлекеттердин ишти жүзөгө ашыруусунун негизги принциптерин белгилейт.

Мүчө мамлекеттер Бирлик тарабынан өз милдеттерин аткаруусу үчүн жагымдуу шарттарды түзөт.

Келишимдин 4-беренесинде Бирликтин негизги максаттары – алардын калкынын жашоо деңгээлин жогорулатуунун кызыкчылыктарында мүчө мамлекеттердин экономикаларынын туруктуу өнүгүшү үчүн шарттарды түзүү; Бирликтин алкагында товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн, капиталдын жана эмгек ресурстарынын бирдиктүү рыногун түзүүгө умтулуу; глобалдык экономиканын шарттарында улуттук экономикалардын ар тараптуу модернизациясы, кооперациясы жана атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу бекитилген.

Келишимдин 25-беренесинин 1-пунктунун 1 жана 5-пунктчаларына ылайык мүчө мамлекеттердин бажы бирлигинин алкагында:

товарлардын ички рыногу иштейт;

Келишимде каралган учурларды албаганда, Бирликке мүчө мамлекеттердин аймактарынын ортосунда товарларды бажы декларациясын жана мамлекеттик контролду колдонбостон товарларды эркин алып өтүү жүзөгө ашырылат.

2. Келишимдин 28-беренесинин 2-пунктунан келип чыккандай Бирликтин аймагында экономикалык мейкиндикти камтыган ички рынок иштейт, анда Келишимдин жоболоруна ылайык товарлардын, адамдардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн жана капиталдардын эркин өтүүсү камсыз кылынат.

Келишимдин жоболорун тутумдук укуктук талдоо Чоң коллегияга төмөнкү тыянактарга келүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Ички рынокту түзүү аларга Евразиялык экономикалык бирлик таандык болгон заманбап интеграциялык бирикмелерди түзүүнүн ажыратып алгыс элементи жана негизги максаттарынын бири болуп саналып, анда бажылык жөнгө салуу жаатында бирдиктүү саясат жүргүзүлөт (Келишимдин экинчи бөлүгү, V, VI бөлүмдөрү).

Ички рыноктун иштеши төмөнкү төрт принципке негизделген:

- 1) товарлардын эркин өтүүсү;
- 2) адамдардын эркин өтүүсү;
- 3) кызмат көрсөтүүлөрдүн эркин өтүүсү;
- 4) капиталдардын эркин өтүүсү.

Чоң коллегия Бирликке мүчө мамлекеттердин ортосундагы өз ара соодада жана интеграциялык процесстердин натыйжалуулугунда товарлардын эркин кыймылынын принциби кодулоонун жоктугунун жана укуктун жогору тургандыгынын принциптери менен катар эң маанилүү роль ойной тургандыгын белгилейт.

Ошону менен бирге “эркиндик” термини мындай эркиндик менен байланышкан тигил же бул аракеттерди эркин жүзөгө ашыруунун өзүн гана эмес, Бирликтин укугунда жана Бирликке мүчө мамлекеттердин улуттук мыйзамдарында бекитилген укуктардын жана милдеттердин бүткүл комплексин билдирет.

3. Келишимдин 28-беренесинин 3-пункту товарлардын ички рыногунун иштешинин жалпы эрежесин белгилеп, ага ылайык, Келишимде каралган учурларды албаганда, Бирликке мүчө мамлекеттер товарларды өз ара соодалоодо алып келүү жана алып чыгуу бажы алымдарын (эквиваленттүү аракети бар башка алымдарды, салыктарды жана

Келишимдин 29-беренесинин 2-пунктунда санитардык, ветеринардык-санитардык жана карантиндик фитосанитардык чараларды Келишимдин XI бөлүмүндө аныкталуучу тартипте киргизүү менен байланышкан укуктук мамилелер жөнгө салынат.

Келишимдин ушул эле беренесинин 3-пунктунда Бирликтин бажы аймагында товарлардын айрым категорияларын жүгүртүүнү чектөө менен байланышкан укуктук мамилелер жөнгө салынат.

Чоң коллегия Келишимдин 29-беренесинин 1, 2 жана 3-пункттары алып салуулардын ар кандай түрлөрүн жөнгө салып, аларды киргизүүнүн (белгилөөнүн) өз алдынча жол-жоболору бар деген тыянакка келет.

Санитардык, ветеринардык-санитардык жана карантиндик фитосанитардык чараларды киргизүү Келишимдин XI бөлүмүндө аныкталуучу тартипте орун алышы мүмкүн (Келишимдин 29-беренесинин 2-пункту).

Товарлардын айрым категорияларынын (баңги зат каражаттары, психотроптук заттар жана алардын прекурсорлору, кызматтык жана жарандык курал, озонду бузуучу заттар ж.б.) жүгүртүлүүсүн чектөө, алардын Бирликтин бажы аймагынан өтүүсүнүн же жүгүртүлүүсүнүн тартиби Келишимге, Бирликтин алкагындагы эл аралык келишимдерге ылайык аныкталат (Келишимдин 29-беренесинин 3-пункту).

5. Келишимдин 29-беренесинин 1-пункту Бирликке мүчө мамлекеттер товарларды өз ара соодалоодо чектөөлөрдү колдонууга (мындай чаралар өзүн-өзү актабаган кодулоонун же сооданы көмүскө чектөөнүн каражаты болуп саналбаган шартта), эгерде мындай чектөөлөр төмөнкүлөр үчүн зарыл болсо, укуктуу экендигин белгилейт:

- 1) адамдын өмүрүн жана ден соолугун сактоо;
- 2) коомдук моралды жана укук тартибин коргоо;
- 3) айлана-чөйрөнү коргоо;
- 4) айбанаттарды жана өсүмдүктөрдү, маданий баалуулуктарды коргоо;
- 5) эл аралык милдеттенмелерди аткаруу;
- 6) өлкөнү коргоону жана мүчө мамлекеттин коопсуздугун камсыз кылуу.

Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктун жана 3-пунктун Келишимдин “Бажы бирлигинин иштеши” деген VI бөлүмүнүн беренелери менен бирге карап жатып, суратылган түшүндүрмө берүүнүн максаттары үчүн Чоң коллегия Келишимдин 29-беренесинин 1 жана 3-пункттарында каралган

чектөөлөрдү киргизүүгө ыйгарым укуктуу субъектти аныктоо маанилүү деп эсептейт.

Келишимдин 2-беренеси Келишимде пайдаланылуучу “мүчө мамлекеттер” деген түшүнүктү Бирликтин мүчөлөрү жана Келишимдин Тараптары болуп саналган мамлекеттер катары аныктайт.

Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктуна ылайык “Бирликке мүчө мамлекеттер товарларды өз ара соодалоодо ... чектөөлөрдү колдонууга укуктуу”.

Буга окшогон конструкция Келишимдин VI бөлүмүнүн 28-беренесинин 3-пунктунда да (“товарларды өз ара соодалоодо мүчө мамлекеттер ... колдонбойт”), ошондой эле Келишимдин бүткүл тексти боюнча башка бөлүмдөрдө ар кандай туюндурмаларда (“мүчө мамлекеттер ... өз ара тааныйт” (Келишимдин 58-беренесинин 6-пункту), “мүчө мамлекеттер ... учурда убактылуу ветеринардык (ветеринардык-санитардык) талаптарды жана чараларды иштеп чыгууга жана киргизүүгө укуктуу” (Келишимдин 58-беренесинин 8-пункту), “мүчө мамлекеттер ... бири-бирине көмөк көрсөтөт” (Келишимдин 68-беренесинин 1-пункту) пайдаланылган.

Чоң коллегия бул контекстте Келишимдин максаттары үчүн “мүчө мамлекеттер” түшүнүгүнүн алкагында ар бир Бирликке мүчө мамлекет өзүнчө карала тургандыгы жөнүндө тыянак чыгарат. Беларусь Республикасынын арызы боюнча 2017-жылдын 4-апрелиндеги консультативдик корутунду берүүдө Сот тарабынан буга окшогон мамиле пайдаланылган.

Келишимдин 29-беренесинин 3-пунктун грамматикалык талдоодон башкача тыянак келип чыгат, анда “... товарлардын айрым категорияларын жүгүртүү ... чектелиши мүмкүн” деген туюндурма менен бекемделип, чектөө киргизүүнүн субъекти аталган эмес.

Бул учурда сөз ар бир мамлекет тарабынан өз-өзүнчө товарлардын айрым категорияларын жүгүртүүнү чектөө жөнүндө эмес, Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан Бирликтин алкагында тиешелүү эл аралык макулдашууларды түзүүнүн аркасында биргелешип кабыл алынуучу чаралар тууралуу жүрүп жатат.

6. Мындан товарларды өз ара соодалоодо Бирликке мүчө мамлекеттердин өздөрү тарабынан төмөнкү эки шарт болгондо киргизилиши мүмкүн болгон чектөөлөрдү колдонууга укуктуу экендиги келип чыгат:

-мындай чаралар өзүн-өзү актабаган кодулоонун каражаты же сооданы чектөө каражаты болуп саналбоого тийиш;

-мындай чектөөлөр Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунун 1 - 6-абзацтарында көрсөтүлгөн максаттар үчүн зарыл болгондо.

Келишимдин 29-беренесинин 3-пунктуна ылайык товарлардын айрым категорияларын жүгүртүү чектелген учурдагыдай эле Бирликке мүчө мамлекеттердин бир тараптуу чектөө чаралары Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда көрсөтүлгөн кызыкчылыктардын бирин (же бир нечесин) коргоого гана багытталган болушу мүмкүн.

7. Соттун Чоң коллегиясынын пикири боюнча товарлардын ички рыногунун иштешинин, товарлардын эркин кыймылын ишке ашыруунун жогоруда аталган ченемдерин жана принциптерин ар тараптуу жана туура түшүнүү максаттары үчүн Бүткүл дүйнөлүк соода уюмунун (мындан ары – БСУ) укугуна кайрылуу маанилүү практикалык мааниге ээ болот.

БСУнун, Европа Бирлигинин (мында ары – ЕБ), Латын Америкасынын интеграциялык бирикмелеринин (Меркосур, Анд коомдоштугу) укугунун булактарынын жоболорун салыштырма укуктук талдоо Чоң коллегияга Келишимдин 29-беренеси жалпы алып салуулар институту – БСУнун тарифтер жана соода боюнча 1994-жылдагы Башкы макулдашуусунун XX, XXI беренелери, Европа Бирлигинин иштеши жөнүндө Келишимдин 36-беренеси жана ЕБнын императивдүү талаптарынын концепциясы, Меркосурда жана Анд коомдоштугунда өз ара соодадагы алып салууларды белгилөөчү ченемдер менен салыштырууга боло тургандыгы жөнүндө тыянак чыгарууга мүмкүнчүлүк берет.

Европалык укуктук жөнгө салууну талдоо, ошондой эле Европа Бирлигинин Сотунун практикасы товарлардын эркин кыймылынын принцибинен чектөөлөрдүн маанисин төмөнкүдөй түрдө чагылдырат:

W. J. G. Bauhuis v The Netherlands State. (Case 46/76) ишинде ЕБнын Соту товарлардын эркин кыймылынын принцибинен алып салууларды бекитүүчү укуктук ченем (Европа коомдоштугун уюштурган келишимдин (Рим келишиминин) 30-беренеси жалпысынан ЕАЭБ жөнүндө келишимдин 29-беренесине окшош) жалпы эрежеден четтөө болуп саналат, ага ылайык мүчө мамлекеттердин ортосунда товарларды эркин өткөрүү үчүн бардык тоскоолдуктар четтетилүүгө тийиш жана аны чектүү деп түшүнүү керек деп белгилеген.

Adriaan de Peijper (Case 104/75) ишинде Рим келишиминин 30-беренеси Европа коомдоштуктарынын укугунун негиз болуучу принциптеринен алып салууларды белгилегендигине карабастан, анын

негизинде кабыл алынуучу улуттук чаралар сооданы бул чаралардын легитимдүү жана өзүн-өзү актаган максаттарына жетүү үчүн зарыл болгондой гана чектеши мүмкүн.

Мына ошентип, чектөөлөрдү колдонууга жол берүүнүн төмөнкүдөй эки негизги шарттары бөлүп көрсөтүлөт:

-улуттук чараны кабыл алуунун максаты актоочу жагдайлардын бирине ылайык келүүгө тийиш (Бирликтин укугунда – ЕАЭБ жөнүндө келишимдин 29-беренесинин биринчи бөлүгү);

-улуттук чара мүчө мамлекеттердин ортосундагы соодада өзүм билемдик кодулоонун же жаап-жашырып чектөөнүн каражаты болуп саналууга тийиш эмес жана тендеш болууга тийиш.

8. Тутумдук, Келишимдин 28-беренесинин жоболору менен өз ара байланышкан талдоого келип, Чоң коллегия Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктуна карата 3-пунктундагы шилтемени ички рынокто товарларды жүгүртүүнүн, бирок ошол эле негиздер боюнча башкача чектөөлөрүн белгилөөнүн мүмкүнчүлүгү катары карайт.

Евразиялык экономикалык бирликте товарлардын айрым категорияларын алып өтүүгө карата макулдашуулар жана протоколдор формасындагы бир катар эл аралык келишимдер (2013-жылдын 24-октябрындагы Бажы бирлигинин бажы аймагы боюнча баңги зат каражаттарын, психотроптук заттарды жана алардын прекурсорлорун өткөрүүнүн тартиби жөнүндө макулдашуу; 2015-жылдын 20-майындагы Евразиялык экономикалык бирликке мүчө мамлекеттердин ортосунда кызматтык жана жарандык куралды өткөрүү жөнүндө макулдашуу; 2015-жылдын 29-майындагы Евразиялык экономикалык бирлигине мүчө мамлекеттердин өз ара сооданы жүзөгө ашырууда озон бузуучу заттарды жана аларды камтыган продукцияны өткөрүү жана озон бузуучу заттарды эсепке алуу жөнүндө макулдашуу ж.б.) колдонулат.

Буга байланыштуу бир эле негиздердин негизинде товарлардын эркин кыймылынын принцибинен алып салуулардын эки түрүнүн болгондугун таануу керек:

1) Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда саналып өткөн негиздер боюнча Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан өзгөчө чара катары киргизилүүчү;

2) Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда белгиленген ошол эле негиздер боюнча товарлардын айрым категорияларынын жүгүртүүсүн чектөө үчүн эл аралык келишимдер тарабынан киргизилүүчү.

9. Мүчө мамлекеттер тарабынан бир тараптуу тартипте убактылуу чараларды колдонуу маселелерин жөнгө салууга тиешелүү окшош негиздер (Келишимдин 29-беренесинин 1-бөлүгү) үчүнчү өлкөлөр менен сооданы чектөө чаралары болуп саналаарын белгилей кетүү керек.

Үчүнчү өлкөлөр менен соодада бир тараптуу өзгөчө чараларга баа берүүнүн механизми ЕАЭБ жөнүндө келишимдин № 7 тиркемеси болуп саналган Үчүнчү өлкөлөргө карата тарифтик эмес жөнгө салуу чаралары жөнүндө протоколдун (мындан ары – Протокол) 38-пунктунда каралган негиздер боюнча белгиленген.

Протокол Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан бир тараптуу тартипте убактылуу чараларды Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктунда каралган чараларга окшош чараларды өзгөчө учурларда гана колдонуунун маселелерин жөнгө салууга тиешелүү окшош негиздерди камтый тургандыгын, бирок акыркы учурда механизм белгиленген эместигин белгилей кетүү керек.

Протоколдун 39-пунктунда Протоколдун 38-пунктунда көрсөтүлгөн чаралар Комиссиянын чечиминин негизинде киргизиле тургандыгы жана үчүнчү өлкөлөрдү өзүм билемдик же негизсиз кодулоонун каражаты, ошондой эле товарлардын тышкы соодасын көмүскө чектөөнүн каражаты болуп кызмат кылышы мүмкүн эместиги каралган.

Протоколго ылайык Бирликке мүчө мамлекет тарабынан мындай чараларды бир тараптуу тартипте киргизүүдө мүчө мамлекет Комиссияга, ал эми Комиссия өз кезегинде мындай чаралардын киргизилгендиги жөнүндө мүчө мамлекеттердин бажы органдарына токтоосуз маалымдайт.

Чоң коллегия товарлардын эркин кыймылынын шарттарын аткарууну жана ички рыноктун иштешин камсыз кылуу максаттарында Бирликке мүчө мамлекеттер Бирлик тарабынан өз милдеттерин аткаруу үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө жана Бирликтин максаттарына жетүүгө коркунуч келтирүүгө жөндөмдүү болгон чаралардан Келишимдин 3-беренесинин 2-пунктунун мазмунунан келип чыгуучу транспаренттүүлүк, адекваттуулук, тең мерчемдүүлүк жана калыс шарттуулук принциптерине негизденип, өз ара соодада бир тараптуу чектөөлөрдү киргизүүдөн мүмкүн болушунча качып, карманууга тийиш экендигине көңүл бурат.

Товарларды өз ара соодалоодо Бирликке мүчө мамлекеттер тарабынан колдонулуучу чектөөлөргө карата Евразиялык экономикалык комиссиясы мониторинг жүргүзөт.

Талаш маселелер келип чыккан учурда тараптар Евразиялык экономикалык бирликтин Сотуна кайрылууга укуктуу.

10. Арыз ээси тарабынан коюлган маселелерге жооп берип, Соттун Чоң коллегиясы төмөнкүгө келет:

Келишимдин 29-беренесинин 1 жана 3-пунктары өз алдынча ченемдик жоболор болуп саналат жана түздөн-түз ырааттуу колдонууну карабайт.

Мында Келишимдин 29-беренесинин 1-пунктун колдонуу боюнча Бирликке мүчө мамлекеттердин дискрециясы сөзсүз эмес, бул товарларды өз ара соодалоодо чектөөлөрдү колдонуунун шарттарынын чектүү чечмелениши менен алдын ала аныкталган.

V. Корутунду жоболор

Ушул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээсине жиберилсин.

Консультативдик корутунду Соттун расмий интернет-сайтына жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу

А. А. Федорцов

Судьялар

А.М. Ажибраимова

Э.В. Айриян

Ж.Н. Баишев

Д.Г. Колос

Т.Н. Нешатаева

В.Х. Сейтимова

Г.А. Скрипкина

А.Э. Туманян

К.Л. Чайка

Заверено

